

Apstiprinu
Liepājas Valsts tehnikums

Direktors _____
(A.Ruperts)

DDI – 20 – 2023

**DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJA
ATSLĒDZNIEKAM-SANITĀRTEHNIĶIM**

Izstrādāta pamatojoties uz Darba aizsardzības likuma 14.pantu un MK 10.08.2010
noteikumiem Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos

1. VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

1.1 .Patstāvīgi darbu drīkst veikt personas ne jaunākas par 18 gadiem, kurām veikta medicīniskā veselības pārbaude pirms stāšanās darbā, ievadinstruktāža, sākotnējā instruktāža darba vietā un drošu darba veikšanas paņēmieni apmācība.*

* *Nosacījumi par vecumu, medicīnisko pārbaudi nav attiecināmi uz izglītojamiem mācību procesā.*

1.2 .Vienu reizi 12 mēnešos strādājošiem jāiziet atkārtota instruktāža. Personas, kas nav instruētas un apmācītas, patstāvīgi darbu veikt nedrīkst. Ja strādājošie neievēro darba aizsardzības noteikumus, viņiem jāiziet atkārtota instruktāža.

1.3 .Strādājošā pienākumi:

1.3.1. veikt tikai to darbu, kuram viņš ticis apmācīts un izgājis darba aizsardzības instruktāžu;

1.3.2. ievērot iekšējās darba kārtības noteikumus;

1.3.3. smēķēt tikai īpaši norādītās vietās;

1.3.4. izmantot instrumentus un palīgierīces, ko paredz darba veikšanas tehnoloģija;

1.3.5. zināt aptiecināmas medicīnisko līdzekļu izmantošanas un pirmās palīdzības sniegšanas paņēmienus;

1.3.6. izmantot individuālos aizsardzības līdzekļus.

1.4. Prasības darba vietas iekārtošanai un tehnoloģiskā procesa organizācijai:

1.4.1. zināt un ievērot ražotāja norādījumus, kā arī drošus darba paņēmienus un metodes veicot darbu ar dažāda veida rokas instrumentiem;

1.4.2. mācēt attiecīgajam darbam izvēlēties piemēroto instrumentu, noteikt tā derīgumu, kā arī pārvaldīt instrumenta lietošanas un apkopes iemaņas;

1.4.3. lietot nebojātus rokas instrumentus, pielietot pēc to nozīmes;

1.4.4. ievērot tīrību un kārtību sanitārās, sadzīves telpās un darba vietā, kā arī ievērot personīgās higiēnas prasības;

1.4.5. ievērot darba vietā un telpās izvietotās drošības zīmes, brīdinošus uzrakstus un apzīmējumus;

1.4.6. nepieļaut to personu atrašanos darba vietā, kuras nav saistītas ar izpildāmo darbu, neuzdot savu darba pienākumu veikšanu citiem.

1.5. Ugunsdrošības pasākumi:

1.5.1. nesmēķēt un nelietot atklātu uguni darba vietās un ugunsnedrošās zonās;

1.5.2. ievietot izlietoto slaukāmo materiālu un eļļainos slauķus metāla kastēs ar cieši pieguļošiem vākiem;

1.5.3. nodrošināt brīvu pieeju ugunsdzēsējamajiem līdzekļiem;

1.5.4. zināt ugunsdzēsības līdzekļu izvietojuma vietas, prast rīkoties ar tiem ugunsgrēka izcelšanās gadījumā.

1.6. Elektrodrošības prasības:

1.6.1. elektroierīcēm un visām metāla, daļām, kuras var nokļūt zem sprieguma, jābūt droši izolētām un iezemētām;

1.6.2. zināt un ievērot elektrodrošības prasības;

1.7. Darba higiēnas prasības darba vietai:

1.7.1. lietot gadalaikam un metroloģiskajiem apstākļiem atbilstošus apģērbus;

1.7.2. telpu gaisa temperatūrai jābūt diapazonā no 16 līdz 23° C aukstajā gadalaikā, no 16 līdz 27° C siltajā laikā;

1.7.3. telpu relatīvajam mitrumam jābūt diapazonā no 30 līdz 70 %;

1.7.4. gaisa kustības ātrums telpās nedrīkst pārsniegt 0,4 m/s;

1.7.5. darba vietas - apgaismojumam jābūt ne mazākam par 300 lx.

1.8. Darbinieks ir tiesīgs, atteikties veikt darbu, vai pārtraukt to, ja darba devējs nav -

nodrošinājis nekaitīgus un drošus apstākļus.

2. Bīstamie un kaitīgie darba vides faktori

- 2.1. Krītošie materiāli, detaļas, instrumenti;
- 2.2. Mikroklimats;
- 2.3. Putekli;
- 2.4. Ķīmiskās vielas;
- 2.5. Bioloģiskas izcelsmes produkti;
- 2.6. Sprādzienbīstamība;
- 2.7. Saindēšanās ar indīgām vielām;
- 2.8. Kritienu un paslīdēšanas iespēja.

3. Individuālie aizsardzības līdzekļi

- 3.1. Aizsargapģērbs
- 3.2. Aizsargapavi
- 3.3. Aizsargbrilles
- 3.4. Cimdi
- 3.5. Drošības jostas un sistēmas;
- 3.6. Respirators

4. Darba aizsardzība uzsākot darbu

- 4.1. Pārbaudīt individuālo aizsardzības līdzekļu stāvokli un nelietot bojātus individuālos aizsardzības līdzekļus. Aizsargapģērbam jābūt nebojātam un aizpogātam, matiem apsegtiem ar galvassegu.
- 4.2. Pārbaudīt vai nav bojāti instrumenti (atslēgas, āmuri, meiseli), vai tie pareizi uzasināti un to stiprinājumu drošību. Cauruļu un uzgriežņu atslēgu komplektam jābūt kārtībā un jāatbilst apstrādājamo cauruļu un uzgriežņu izmēriem.
- 4.3. Pārbaudīt un novērtēt sastatņu, stalažu, trepju stāvokli. Ja rodas šaubas par to drošību, darbus neuzsākt pirms nav novērsti bojājumi.
- 4.4. Atbrīvot darba zonu no nevajadzīgiem priekšmetiem un tikai tad sākt darbu.
- 4.5. Pirms iekārtas remonta pārliecināties, vai ir atslēgta elektriskā strāva.
- 4.6. Pirms iekārtas cauruļvadu remonta, darba akās, kanālos un citās šaurās un bīstamās vietās, saņemt no darba devēja precīzu uzdevumu un instruktažu par drošām darba metodēm.

5. Darba aizsardzības prasības darba laikā

- 5.1. Montējot sanitāri-tehniskās sistēmas, aizliegts atrasties zem uzstādāmās aparatūras, cauruļvadu montāžas mezgliem, ja tie nav droši nostiprināti.
- 5.2. Sanitāri-tehnisko sistēmu un cauruļvadu apskati, izmēģināšanu, izpūšanu un pārbaudi drīkst veikt tikai tiešā meistara, mehāniķa vai darbu vadītāja uzraudzībā. Katlu apskate tiek veikta tikai pēc tam, kad spiediens katlā un cauruļvados samazināts līdz nominālajam.

- 5.3. Aparatūras un cauruļvadu defektus, kas atklāti pārbaudes laikā drīkst novērst tikai pēc pārbaudes pārtraukšanas un pārbaudes spiediena noņemšanas.
- 5.4. Cauruļu sagatavošanu un apstrādi jāveic sagatavju darbnīcās. Izpildīt šos darbus uz paaugstinājumiem, kas domāti cauruļvadu montēšanai, aizliegts.
- 5.5. Veicot plastmasas cauruļu montēšanu ar termoplastisko metodi stingri ievērot instrukcijas darbam ar elektroinstrumentiem prasības.
- 5.6. Strādājot uz sastatnēm, stalažām, kāpnēm ievērot instrukcijas strādājot augstumā prasības.
- 5.7. Strādājot ar pieliekamajām trepēm, aizliegts lietot pneimatiskos un elektriskos instrumentus.
- 5.8. Mitras darba vietas jāapgaismo ar pārnēsāmām lampām, kurām pievadītais spriegums nebūtu kā 12 V.
- 5.9. Darbos, kur ir saskaršanās ar notekūdeņiem, netiek pielaisti darbinieki, kuriem uz ķermeņa ir brūces, nobrāzumi.
- 5.10. Siltumtīklu cauruļvadus remontē pēc to atslēgšanas, iztukšošanas un blīvripu uzstādīšanas. Strādājot kamerās un kanālos ar paralēli darbojošies cauruļvadiem, jāraugās, lai neapdedzināties no blakus esošā cauruļvada.
- 5.11. Armatūras savienošanas atloku skrūves pievelk, siltumnesēja temperatūrai esot līdz 90 grādiem C un spiediens nepārsniedz 3 kg/cm.kvadr.
- 5.12. Strādājot kopā ar gāzes-elektro metinātāju jāievēro šādas prasības
- 5.12.1. Aizliegts skatīties uz metināšanas vietu bez speciālām aizsargbrillēm
- 5.12.2. Nedrīkst pieļaut, ka skābekļu balonu galviņas tiek notraipītas ar eļļu vai taukiem, tie jāpasargā no triecieniem, grūdieniem.
- 5.12.3. Pārvietot tukšus vai pilnus balonus drīkst tikai ar ratiņu palīdzību vai nestuvēs. Aizliegts pārnēsāt balonus uz pleciem.
- 5.13. Nogriežamo vai nocērtamo cauruli droši jānostiprina, un jānovieto paliktnis, lai novērstu patvaļīgas nokrišanas iespēju. Griežot caurules ar rokzāģi, nedrīkst turēt pirkstus tieši pie pārgriežamās vietas; griezuma vietu jāieziež ar pernicu vai mašīneļļu. Jāsargā rokas, lai nesagrieztu tās uz nozāģētajām, apcirstajām vai nogrieztajām cauruļu malām.
- 5.14. Cērtot čuguna caurules, darba vietā jāizveido tīkla vai plāksņu iežogojumi, lai pasargātu līdzās strādājošos no šķembām. Cērtot vai griežot jāuzvelk aizsargbrilles.
- 5.15. Strādājot ar darbagaldiem, atslēdzniekam - santehniķim jāievēro sekojošas prasības:
- 5.15.1. strādāt drīkst tikai ja ir aizsargiežogojumi,
- 5.15.2. tīrīt, remontēt, mainīt darba piederumus un regulēt apstrādājamo detaļu drīkst tikai tad, kad ir pilnīgi apstādināts darbagalds,
- 5.15.3. apstrādājamā detaļa ir droši jānostiprina,
- 5.15.4. skaidas jāizvāc ar birstīšu vai speciālu liekšķerīšu palīdzību; aizliegts tās aizvākt ar rokām vai aizpūst,
- 5.15.5. jāuzvelk aizsargbrilles, lai pasargātu acis no atlecošajām skaidām,
- 5.15.6. jāseko, lai palaidēj- un bremzētāj iekārtas, kā arī iezemējošais vads būtu kārtībā.
- 5.16. Strādājot ar diskveida cauruļgriezēju darbagaldiem, jāievēro:
- 5.16.1. uz darbagalda jāpadod tikai taisnas caurules, jo, cauruli griežot, tai jārotē uz atbalsta skrituļiem bez vibrācijas,
- 5.16.2. jāstrādā tikai ar darbagaldū, kura griezējdiskam nav plaisu,
- 5.16.3. griezējdiska nomainīšanu drīkst veikt tikai tad, ja darbagalda dzinējs ir atslēgts no strāvas.
- 5.17. Strādājot ar cauruļliecēju darbagaldiem, jāievēro:
- 5.17.1. jāuzliek aizsargapvalks uz mehānisma zobratiem,

- 5.17.2. cauruļu liekšanas rokas ierīces svira jābīda uz priekšu virzienā no sevis.
- 5.18. Veicot cauruļu ķīmisko apstrādi, izlietoto skābi un sārmu jāizlej speciālā kanalizācijā, bet, ja tās nav - speciālā tarā un jānogādā vietā, kas paredzēta izliešanai.
- 5.19. Netīšām izlietās skābes un sārmus nekavējoties jāsavāc, bet šīs vietas - jāneitralizē.
- 5.20. Atslēdzniekam-santehnikim, kas veic cauruļvadu attaukošanu, jābūt apgādātam ar nepieciešamajiem aizsardzības līdzekļiem; jāstrādā darba apģērbā un sakārtotiem matiem drošam darbam.
- 5.21. Ja akās darbus veic divi strādnieki, ārpusē jāatrodas vismaz diviem citiem, kas padara drošu viņu darbu, izmantojot tauvas, kas piestiprinātas pie strādājošo drošības jostām.

6. Darba aizsardzības prasības darbu beidzot

- 6.1. Savest kārtībā darba vietu, savākt instrumentus, bojātos instrumentus nodot remontā vai apmainīt. Griezējinstrumentiem uzvilkt aizsargapvalkus.
- 6.2. Pārliedzināties, ka izremontētajos cauruļvados nav sūces un pārrāvumi.
- 6.3. Darbu beidzot akās un kamerās, aizvērt lūku vākus. Pārtraucot darbus bedrēs, jāpārliedzinās, vai nav bojāti iezogojumi, vai brīdinājuma zīmes un brīdinājuma gaismas avoti ir savās vietās.
- 6.4. Aizsargapģērbus glabāt tiem paredzētos ģērbtuves skapīšos.
- 6.5. Beidzot darbus jāievēro personīgās higiēnas prasības.

7. Darba aizsardzības prasības avārijas gadījumos

- 7.1. Avāriju vai ugunsgrēka gadījumā nekavējoties ziņot par notikušo dienesta vadībai un veikt pasākumus, lai novērstu avāriju vai ugunsgrēku.
- 7.2. Ja izceļas ugunsgrēks, pārtraukt darbus. Paziņot vadībai un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam pa tālr. 112, izdarīt avārijas vai avārijas situācijas novēršanas pasākumus, apstādināt attiecīgo mehānismu vai iekārtu, atslēgt / spriegumu, ūdeni, saspiesto gaisu.
- 7.3. Ja ugunsgrēks izceļas, veicot liesmu darbus, nekavējoties no darba vietas jāaizvāc gāzes liesmas aparatūra.
- 7.4. Ja darba vietā darbinieks vai kāda cita persona, ir cietusi nelaimes gadījumā, par to jāziņo dienesta vadībai. Jānodrošina, lai saglabātos situācija, kādā notika nelaimes gadījums.
- 7.5. Pirmo palīdzību jāsniedz nekavējoties, ja iespējams, notikuma vietā. Atdzīvināšanas mēģinājumi ir efektīvi tikai gadījumos, ja no brīža, kad apstājusies sirdsdarbība, pagājušas ne vairāk kā 4 minūtes.
- 7.6. Ja saņemts elektriskais strāvas trieciens, pēc iespējas ātrāk cietušais jāatbrīvo no strāvas darbības, jo no strāvas iedarbības ilguma atkarīgs, cik smaga būs elektrotrauma.

8. Darbinieka atbildība par instrukcijas noteikumu pārkāpumiem

Personas, kuras pārkāpušas darba drošības noteikumus atkarībā no kaitējuma raksturu par dotās instrukcijas, pastāvošo mehānismu ekspluatācijas noteikumu, Valsts standartu, saistošo drošības tehnikas noteikumu un instrukciju prasību ievērošanu atbildīgs, atbilstoši viņa kvalifikācijas grupai disciplinārā, administratīvā vai tiesas kārtībā pēc pastāvošās likumdošanas atkarībā no pārkāpuma rakstura un sekām, kas radušās pārkāpuma rezultātā.

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta tālrunis - 112
Neatliekamās medicīniskās palīdzības tālrunis – 113

DDI sagatavoja LVT darba aizsardzības speciālists